

Разумова Ганна Вікторівна,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту ФСПОУ
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Бут Катерина,
студентка 2 курсу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

На сьогодні Україна перейшла до нового етапу свого розвитку. Цей період можна характеризувати, хоча певною мірою й суб'єктивно, як стабільний, що має досить непогані стартові можливості. Дійсно, до 2018 року, в основному, подолані та виправлені помилки перехідного періоду, створені передумови і реальні можливості для подальшого просування на шляху побудови соціально орієнтованого ринкового господарства. Цьому, безумовно, сприяло зростання експорту сировинних ресурсів і, що особливо важливо, сприятлива кон'юнктура на світових ринках. Саме коштом зазначених факторів отримано значний грошовий капітал, який дозволяє нині підтримувати взятий в Україні курс на модернізацію економіки та інвестиційний розвиток.

Про невідворотність інноваційного шляху розвитку висловилися багато вітчизняних економістів на увазі того, що реальні результати в побудові інноваційного суспільства повинні стати головним критерієм оцінки роботи всієї держави [1]. Слід погодитися з тезою С. Губанова про те, що «у даний час ... цілком усвідомлений і досягнутий необхідний ступінь суспільної згоди з приводу зміни «зростання без розвитку», заснованого на сировинному експорті та валютно-монетарній кон'юктурі, розвитком на базі великомасштабної високотехнологічної модернізації продуктивних сил України та формування наукомісткого способу виробництва» [2, с. 3].

Для практичного розв'язання завдання з побудови інноваційного суспільства, необхідні так звані інституціональні агенти, метою яких стане

підготовка організаційної та, особливо, фінансової підтримки інноваційних проєктів національного масштабу. Останнім часом особлива увага у зв'язку з цим покладається на так звані інститути розвитку, де сконцентрований інвестиційний потенціал і є умови для супроводу великих або особливо значущих, проривних технологій. До подібних структур, в першу чергу, слід віднести АТ «Банк інвестицій та заощаджень», інвестиційні фонди тощо.

Безсумнівно, завдання з'єднання інновацій та інвестицій повинне вирішуватися головним чином у виробничих структурах з високим ступенем концентрації капіталу і за участю держави. Такою є одна з особливостей нинішньої інвестиційної діяльності в Україні. Звичайно, при цьому не повинна забуватися перспективна схема приватно-державного партнерства, яка по суті стає ключовою для сучасної економічної політики.

Однак аж до теперішнього часу цей принцип господарської інтеграції держави і бізнесу залишається переважно одностороннім, оскільки приватний сектор продовжує орієнтуватися на більш сприятливий режим сировинного експорту, часом не займаючись навіть простим відтворенням в обробній промисловості або у сфері високих технологій. «Проте, – як справедливо вважає С. Губанов, – вжиті проби, нехай навіть і не цілком успішні за віддачею, набагато краще і корисніше, ніж колишня бездіяльність «байдужої держави». До того ж певний ефект вони принесли, змусивши замислитися над ключовим для розвитку країни питанням: що протиставити безсистемності, яким способом забезпечити ефективну взаємодію стратегічно важливих ланок, комплексів і суб'єктів народного господарства» [2, с. 4]. Така політика цілком відповідає інвестиційному вектору теперішнього часу – трансформації від сировинного на індустріально інноваційний попит всередині країни.

Характерно у зв'язку з цим судження А. Сміта в класичній праці «Дослідження про природу і причини багатства народів» (1776 р.), де автор сформулював правило: при необхідності протекціонізм підлягає обов'язковому введенню, тоді як лібералізм – поступового, виходячи з того, що головним критерієм є зростання місткості внутрішнього ринку. Здається, зараз держава

повною мірою усвідомило необхідність підвищення інвестиційного попиту всередині країни.

Дійсно, з позиції сутності реформування економіки проблема підвищення інвестиційної активності та поліпшення інвестиційного клімату є однією з ключових. У перехідний період в Україні ці процеси перебувають ще на стадії формування і припускають всебічне вивчення та ранжування основних тенденцій, що сприяють трансформації нестійкої економічної системи в сучасну і привабливу інвестиційну модель.

Виявлення основних тенденцій нинішнього етапу інвестиційної діяльності в країні (про деякі з них було згадано раніше), буде сприяти прийняттю ефективних інвестиційних рішень як на рівні держави, так і в приватному підприємницькому середовищі. Слід особливо підкреслити, що інвестиційне середовище будь-якого адміністративно-територіального утворення України також залежить від обліку зазначених нижче макроекономічних тенденцій. У короткій формі ці тенденції найбільш виразно проявилися в останні 2-3 роки, які можна представити таким чином:

1. Визначення пріоритетів державної економічної та промислової політики, тобто остаточний перехід на шлях модернізації та структурної перебудови економіки. Якщо в 1990-х – початку 2000-х років як такої серйозної промислової політики у держави взагалі не було, то зараз вектор зусиль в цьому напрямку позначений досить конкретно: мається на увазі трансформація України в одну з найбільш привабливих для проживання країн. І зробити це допоможе «масштабна модернізація наявних виробництв у всіх сферах економіки» [3]. Стратегія розвитку країни пов'язана виключно з інноваційним сценарієм.

2. Пріоритетні напрямки для вкладень фінансових ресурсів в економіку визначають державні інвестиції. Держава вперше за останні 10 років робить спробу направити основні інвестиції в необхідний для суспільства напрямок. Протягом тривалого часу приватний бізнес й іноземні інвестори наголошували на сировинні галузі, оголюючи сферу високих технологій і навіть звичайні

обробні підприємства. Тому держава, визначаючи пріоритети, особливу увагу звертає на великомасштабні інноваційні та інфраструктурні проекти.

3. Приватно-державне партнерство при реалізації національних і регіональних проектів. Ця тенденція безпосередньо впливає з тих глобальних завдань, які визначаються сценарними умовами розвитку країни [1; 3]. При цьому повинна бути забезпечена гармонізація інтересів держави і бізнесу.

4. Постійні інвестиції держави в соціальні проекти і програми. Власне, таке використання благ існувало і в попередні роки. Однак робилося це вкрай неефективно, маючи на увазі відсутність контролю за цільовим використанням грошей, та й сам обсяг виділених на соціальні програми ресурсів не дозволяв забезпечити прорив у розв'язанні нагальних соціальних проблем.

5. Інвестиції корпорацій і фізичних осіб в так званий людський капітал. Поштовх цьому процесу дала сама держава. Але ще раніше вкладення в людину почали робити провідні сировинні компанії та найбільші підприємства країни: формування додаткової пенсії, система страхування життя, освітні програми тощо.

6. Високий ступінь концентрації капіталу для технологічного прориву. Це абсолютно необхідно, враховуючи інвестиційний голод, потребу в переоснащенні таких галузей як машинобудування, залізничний транспорт, електроенергетика, включаючи будівництво цілого ряду атомних станцій, і, нарешті, створення нових технологічних галузей.

7. Поступовий перехід інвестицій від зовнішнього сировинного попиту до внутрішнього інноваційно-індустріального. Ця, так би мовити, знакова парадигма для економіки тільки ще починає позначатися. Однак активна діяльність держави щодо формування інвестиційної політики, в основі якої лежить переорієнтація фінансових ресурсів у сферу індустрії та високих технологій, поступово починає давати позитивні результати. Практична реалізація подібної новації пов'язана з діяльністю нещодавно створених інститутів розвитку – фінансових організацій за участю та контролем з боку держави.

8. Приплив приватних іноземних інвестицій в економіку України. Певною мірою така тенденція спостерігається у зв'язку з початком кризи на світових фінансових ринках, але навіть з урахуванням цього явища привабливість вітчизняної економіки в останні роки безперечна. Однак, не варто переоцінювати можливий внесок західних інвесторів в розвиток реального сектора: у 2017 році іноземні кошти займали трохи більше ніж 18 % від усіх інвестицій в основний капітал, і, на думку експертів, представляють гроші, які раніше «втекли» з країни. Це означає, що в перспективі закордонне джерело може вичерпатися. Сумнів викликають і перспективи серйозних вкладень в наукомісткі виробництва, де отримання прибутку може бути відтерміновано на тривалий період. Не ставлячи під сумнів значення іноземних інвестицій, слід зазначити, що пріоритет за внутрішніми фінансовими ресурсами в технологічній сфері залишиться на довгі роки. Винятком можуть бути окремі інфраструктурні проекти й, як у попередні роки, інвестиції в сировинний сектор.

Такі, на наш погляд, основні тенденції та перспективи інвестиційної діяльності в Україні. У найближчі роки кожна з них може посилювати свій вплив на розвиток економіки.

Список використаних джерел:

1. Артемов А. Модернізація державного управління економікою. *Економіст*. 2008. № 2. С. 3-14.
2. Губанов С. Недоліки політики соціально відповідального бізнесу. *Економіст*. 2017. № 8. С. 3-17.
3. Нешитой А. Необхідність росту на базі розвитку. *Економіст*. 2008. № 2. С. 15-20.
4. Інноваційне Придніпров'я: гра на випередження: монографія / О.І. Амоша, Ю.С. Залознава, С.В. Іванов, В.І. Ляшенко, І.Ю. Підоричева та ін.; за заг. ред. В.І. Ляшенка (заг. ред.) / НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, Дніпро, 2021. 286 с.